

Advies

**Sectorraad Kunsten en Erfgoed en
Sectorraad Sociaal-Cultureel
Werk, gecoördineerd door de
Algemene Raad
14 september 2018**

Advies over het voorontwerp van decreet houdende een circusbeleid

Op 23 juli vroeg Vlaams minister van Jeugd Sven Gatz de SARC om advies over het voorontwerp van decreet houdende een circusbeleid. Dit advies kwam tot stand na een bespreking door de sectorraden Kunsten en Erfgoed en Sociaal-Cultureel Werk op respectievelijk 28 augustus 2018 en 6 september 2018. Het advies werd via een schriftelijke procedure gefinaliseerd en goedgekeurd op 14 september 2018.

Situering

Het voorliggend voorontwerp van decreet bouwt verder op het bestaande decreet van 2008 en heeft tot doel om de sector stimulansen te geven voor verdere professionalisering en nieuwe ontwikkelings- en profileringskansen te bieden om de circuskunsten verder te laten groeien als kunstdiscipline.

Inhoudelijk focust het voorontwerp van decreet op:

- Structurele ondersteuning van werkplaatsen, circusateliers;
- Verduidelijking van de opdrachten van het Circuscentrum;
- Projectmatige ondersteuning voor creatie en spreiding van circusproducties en festivals;
- Individuele ontwikkeling van circuskunstenaars via beurzen;
- Administratieve vereenvoudiging voor de internationale spreiding van circusproducties.

Advies

Na de introductie van het eerste (en huidige) Circusdecreet nam de sector een duidelijke vlucht, hetgeen bewijst dat een uitgewerkt regelgevend kader de ontwikkeling van een sector ten goede komt.

Na 10 jaar is een herziening van het decreet aan de orde: de sector heeft meer dynamiek nodig om het gewijzigde landschap verder kansen te blijven geven en zijn groeipotentieel te benutten. Het circuslandschap is een rijk veld en gaat over alle soorten circusvormen, van klassiek tot hedendaags.

De SARC is tevreden over het afgelegde traject waarbij de sector werd betrokken bij de herziening van het decreet.

De SARC apprecieert ook dat er niet geopteerd werd voor een integratie van het Circusdecreet in het Kunstendecreet. De noden en verwachtingen van de sector zijn niet gelijk aan die van de Kunstensector waardoor de Circussector best gedijt in een afzonderlijk decretaal kader en van daaruit heel gericht cross-sectorale linken kan leggen met diverse domeinen binnen cultuur & jeugd.

In een eerste luik van zijn advies formuleert de SARC enkele algemene opmerkingen en aandachtspunten. In het tweede luik geeft de raad enkele punctuele adviespunten.

A) Algemene opmerkingen

- Het decreet voorziet geen evaluatie. De SARC vraagt om een periodieke evaluatie te voorzien.
- Er is geen budgetverhoging voorzien, enkel een budgetverschuiving door de toevoeging van de middelen voor circusateliers uit het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid en een verschuiving van provinciale middelen. De SARC vraagt waakzaamheid voor een mogelijk pervers effect waarbij de extra dynamiek (en toename van initiatieven) ertoe zal leiden dat de subsidiepot in kleinere delen moet worden gesplitst. De SARC meent dat op termijn een budgetverhoging voor de circussector zich opdringt.
- Circusateliers worden momenteel structureel gesubsidieerd via het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Zij kunnen voortaan structureel gesubsidieerd worden via het Circusdecreet indien ze voldoen aan een aantal kwantitatieve (instapnorm) en kwalitatieve criteria. Inhoudelijk vindt de SARC het een goede zaak om de sector samen te brengen en een transparantere ondersteuning te voorzien, maar door het opleggen van een ondergrens (minimum 10.000 deelnemersuren in het voorafgaande jaar) komen enkel de grotere circusateliers in aanmerking. De kleinere ateliers worden doorverwezen naar het decreet bovenlokale cultuurwerking. Dit zorgt dus opnieuw voor versnippering van het veld en maakt ondersteuning van opstartende ateliers door het Circuscentrum moeilijk. De SARC vraagt daarom om ook de mogelijkheid te voorzien voor kleinere circusateliers om in te stappen in het Circusdecreet.
- De circusateliers die momenteel gesubsidieerd worden via het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, kunnen aanspraak maken op minimaal 80.000 euro subsidies. De SARC vraagt om deze ondergrens voor ateliers met minimaal 10 000 deelnemersuren ook in het Circusdecreet aan te houden.
- Een beoordelingscommissie moet zich buigen over de dossiers van projecten voor creatie en festivals enerzijds en de beoordeling van de structurele subsidies aan circusateliers en circuswerkplaatsen anderzijds. Naast een grote tijdsinvestering vraagt dit van de leden ook een gedegen kennis van het veld. Het is noodzakelijk dat voldoende commissieleden over kennis en expertise beschikken over de niche van de circuskunsten.

- Het decreet laat geen structurele subsidiëring van gezelschappen toe. De SARC vraagt om deze mogelijkheid open te laten.

B) Punctuele opmerkingen

- Artikel 3 geeft geen definitie van een Circuscentrum als steunpunt.
- In artikel 3, 1° stelt de SARC voor om de term “jonglerie” te vervangen door “objectmanipulatie”. Deze term geeft een vollediger beeld van de discipline.
- De beschrijving van een circuskunstenaar als “beoefenaar van de circuskunsten” in artikel 3, 3° kan ertoe leiden dat bepaalde categorieën ten onrechte worden benoemd als circuskunstenaar (bv. kind in circusatelier) of net worden uitgesloten (bv. regisseur). De SARC vraagt om na te denken over een nieuwe term of een uitbreiding van de omschrijving.
- Via artikel 10, § 4 wordt voorzien dat elke aanvrager van werkingssubsidies gehoord wordt door de beoordelingscommissie over het ingediende aanvraagdossier, met als doel de elementen van het aanvraagdossier te verduidelijken. De SARC is tevreden dat deze mogelijkheid voorzien wordt maar vraagt om dit te herformuleren zodat het een recht is voor de aanvrager en geen verplichting. De aanvrager kan in dat geval zelf beslissen of het zinvol is om gehoord te worden. Het lijkt de SARC nuttig om deze mogelijkheid ook te voorzien voor de toekenning van de werkingssubsidie aan de organisatie bedoeld in hoofdstuk 5 (artikels 15 tem 18).
- Artikel 13 over de subsidiëring van creatie en spreiding van circusproducties stelt: *“Dezelfde productie kan in het kader van de toepassing van dit artikel maximaal drie opeenvolgende jaren worden gesubsidieerd.”* Vermoedelijk wordt hiermee een beperking beoogd van de spanwijdte van een subsidiedossier over maximaal 3 jaar. Deze passage kan echter ook gelezen worden als een mogelijkheid om 3 maal subsidies aan te vragen voor eenzelfde productie.
- Artikel 13 geeft een opsomming van kwaliteitscriteria voor creatie en spreiding. Het bereik van een breed en divers publiek is daar één van. De SARC vraagt om dit te vervangen door een heldere definiëring van het beoogde publiek in het creatiedossier. Het bereik van een nichepubliek kan in bepaalde gevallen immers even zinvol zijn als het bereiken van een breed publiek. Of de ambitie van de aanvrager dan gerechtvaardigd is, kan vanuit het dossier zelf, op maat, worden beoordeeld.
- Artikel 15 benoemt de kerntaken van het steunpunt. Elders in het decreet is per werkvorm (werkplaats, circusatelier, festival,...) enkel sprake van kwaliteitscriteria. De SARC vraagt duiding bij dit onderscheid.
- In artikel 15, 2° stelt de SARC voor om “onderzoek en kennisontwikkeling” te vervangen door “reflectie, onderzoek en kennisontwikkeling”.
- Artikel 19 sluit opleidingen die thuishoren binnen het reguliere onderwijscircuit uit voor subsidies voor ontwikkelingsgerichte beurzen. Er bestaat vooralsnog geen formeel opleidingscircuit voor de circuskunsten in Vlaanderen. Studenten zijn dus genoodzaakt in het

buitenland te gaan studeren. Binnen het huidige decreet kunnen ze daarvoor een beurs aanvragen, bovenop een eventuele studietoelage. Deze mogelijkheid vervalt nu. De SARC vraagt om, zolang er geen geformaliseerd onderwijs in Vlaanderen bestaat, minimaal een tussenkomst te voorzien in het inschrijvingsgeld voor dergelijke buitenlandse opleidingen.

- Projectsubsidies zijn bij voorkeur toegankelijk voor alle actoren, voor zoverre de bedoelde projecten geen deel uitmaken van reeds gesubsidieerde activiteiten. Zo zou het bv. mogelijk moeten zijn voor een erkend jeugdatelier om projectsubsidies aan te vragen voor sociaal circus.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Herman Baeten, voorzitter
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris a.i.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris